

Αξιολόγηση Εφαρμογής & Επιπτώσεων

**Αξιολόγηση ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων
του ΕΠ «Πελοπόννησος»**

Ηλεκτρονικός σύνδεσμος στο πλήρες κείμενο της αξιολόγησης: <https://www.eydpelop.gr/2014-2020/e-p-peloponnisos-2014-2020/plesio-diachirisis/axiologisi-programmaton/>

Στοιχεία επικοινωνίας για πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση: +30 2713 601 349, ktourlouki@mou.gr

[Μάιος, 2023]

1. Σύνοψη

Το σύνολο της έκτασης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με εξαίρεση την έκταση των τριών Δημοτικών Κοινοτήτων Τριπόλεως, Κορίνθου και Σπαρτιατών, εμπίπτει σε περιοχές στις οποίες εφαρμόζονται Στρατηγικές Χωρικής Ανάπτυξης, είτε στο πλαίσιο του ΕΠ «Πελοπόννησος», είτε στο πλαίσιο των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ της περιόδου 2014-2020.

Ωστόσο, με δεδομένη την διαφορετική φύση και στόχευση της κάθε διακριτής Χωρικής Στρατηγικής, καθώς επίσης και λαμβάνοντας υπ' όψη τις ιδιαιτερότητες κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του κάθε «εργαλείου» Χωρικής Ανάπτυξης, αυτές οι Στρατηγικές δεν λειτουργούν επικαλυπτικά, αλλά συμπληρωματικά, κυρίως ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους.

Με αυτά τα δεδομένα, **στόχος** της αξιολόγησης ήταν να εκτιμηθεί ο βαθμός επίτευξης των στόχων της ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής του ΠΕΠ, μέσω του πλαισίου ανάπτυξης των παρεμβάσεων ΒΑΑ, ΤΑΠΤοΚ και ΟΧΕ εκτός ΒΑΑ.

Το **αντικείμενο** της αξιολόγησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων (ΟΧΠ) του ΕΠ «Πελοπόννησος», περιλαμβάνει, αφ' ενός την αξιολόγηση της Στρατηγικής του ΠΕΠ Πελοποννήσου γι' αυτές τις παρεμβάσεις, αφ' ετέρου την αξιολόγηση των επιμέρους εγκεκριμένων Ολοκληρωμένων Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης ως προς τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα τους, την επικαιρότητα της λογικής της παρέμβασής τους, τη διαδικασία διαβούλευσης στον σχεδιασμό και στην υλοποίησή τους, στα Συστήματα Διακυβέρνησής τους, καθώς επίσης και την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των παρεμβάσεών. Επίσης, περιλαμβάνονται αντίστοιχες προτάσεις και προσαρμογές για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις (ΟΧΠ) στην Περιφέρεια.

Επίσης, αξιολογήθηκαν οι διαδικασίες προετοιμασίας και σχεδιασμού, οι τρόποι και οι προϋποθέσεις επιλογής των περιοχών ΒΑΑ, ΤΑΠΤοΚ και ΟΧΕ και υλοποίησης των παρεμβάσεων, καθώς και η προστιθέμενη αξία των παρεμβάσεων που υλοποιήθηκαν βάσει μίας στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, σε σχέση με μεμονωμένες αντίστοιχες παρεμβάσεις. Παράλληλα αξιολογήθηκε η συνάφεια των Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης με τους στόχους του Προγράμματος, καθώς και οι παράγοντες στους οποίους οφείλεται η θετική ή αρνητική πρόοδος της υλοποίησης, προκειμένου να ληφθούν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα για την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των συγκεκριμένων παρεμβάσεων.

Ως προς τη **μέθοδο** αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε ανάλυση στοιχείων δεικτών εκροών και αποτελέσματος συστήματος παρακολούθησης και έρευνες πεδίου.

2. Πλαίσιο και Σχεδιασμός Αξιολόγησης

2.1 Περιγραφή

Η αξιολόγηση αποσκοπούσε στην αποτίμηση της πορείας εφαρμογής των ολοκληρωμένων Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ/ΒΑΑ, ΟΧΕ εκτός ΒΑΑ & ΤΑΠΤοΚ) στο πλαίσιο του ΕΠ "Πελοπόννησος" 2014-2020, μέχρι και τον Νοέμβριο 2020, προκειμένου να εκτιμηθεί ο βαθμός επίτευξης και οι προοπτικές επιτευξιμότητας των στόχων της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης του ΕΠ.

Στο πλαίσιο αυτής της αξιολόγησης εξετάσθηκαν οι διαδικασίες σχεδιασμού και έγκρισης των στρατηγικών, όσον αφορά στη συμμετοχή των τοπικών φορέων κάθε περιοχής της αντίστοιχης στρατηγικής, η συμβολή τους στους στόχους του ΠΕΠ, οι διαδικασίες ενεργοποίησης της εφαρμογής τους, σε σχέση με το χρόνο έγκρισής τους, καθώς και το επίπεδο και η πορεία υλοποίησης των έργων/πράξεων κάθε στρατηγικής. Παράλληλα διερευνήθηκαν οι παράγοντες που συνέβαλαν στις εμφανιζόμενες καθυστερήσεις εφαρμογής αυτών των στρατηγικών, έτσι ώστε να ληφθούν οι αναγκαίες αποφάσεις και να πραγματοποιηθούν οι κατάλληλες ενέργειες για την αποτελεσματική εφαρμογή και ολοκλήρωσή τους και για την εξασφάλιση της επιζητούμενης προστιθέμενης αξίας αυτών των στρατηγικών.

2.2 Κριτήρια Αξιολόγησης

- Αποτελεσματικότητα
- Αποδοτικότητα
- Συνάφεια
- Προστιθέμενη Αξία

2.3 Ερωτήματα Αξιολόγησης

Τα βασικά ερωτήματα που αφορούν στην συνολική ολοκληρωμένη χωρική στρατηγική του Προγράμματος ήταν τα εξής:

- Πώς αξιολογούνται οι διαδικασίες εφαρμογής ΒΑΑ, ΤΑΠΤοΚ και ΟΧΕ, από την επιλογή των περιοχών μέχρι και την υλοποίηση των δράσεων;
- Σε ποιο βαθμό επιτυγχάνονται οι στόχοι της χωρικής στρατηγικής, όπως περιγράφονται στο ΕΠ;
- Ποια είναι η προστιθέμενη αξία της επιλογής χρήσης των εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, για τις συγκεκριμένες περιοχές σε σχέση

με την υλοποίηση ανάλογων δράσεων εκτός προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης ;

Τα ερωτήματα που αφορούσαν στις επιμέρους στρατηγικές Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης:

- Πώς διασφαλίστηκε η ενεργή συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών στην κατάρτιση της ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής;
- Ποιος ο τρόπος εφαρμογής της ΒΑΑ της ΤΑΠΤοΚ και των ΟΧΕ, ιδιαίτερα σε σχέση με το Σύστημα Διακυβέρνησης και Διαχείρισης, ήταν επαρκής; Ομοίως για το φορέα ή φορείς στρατηγικής.
- Σε ποιο βαθμό επιτυγχάνονται οι στόχοι του Προγράμματος μέσω της υλοποίησης των Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης;
- Πώς συμβάλουν οι δείκτες των Σχεδίων Δράσης για κάθε εργαλείο Χωρικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ/ΒΑΑ, ΟΧΕ εκτός ΒΑΑ και ΤΑΠΤοΚ) στους δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος;
- Αν ο διαθέσιμος προϋπολογισμός των σχεδίων δράσης ήταν επαρκής για την υλοποίηση κάθε στρατηγικής;
- Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των παρεμβάσεων των Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης διασφαλίζεται στο σύνολό του κατά την υλοποίηση;
- Πώς αντιμετωπίζονται ενδεχόμενα προβλήματα που προέκυψαν κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της στρατηγικής;

3. Κύρια Ευρήματα

Από την ανάλυση των στοιχείων διερεύνησης, ανά ενότητα αξιολόγησης προέκυψαν τα παρακάτω ευρήματα.

α) Από την αξιολόγηση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των χωρικών παρεμβάσεων του ΕΠ, προέκυψαν τα εξής:

- Για τη Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ, η συνολική συνάφεια των κριτηρίων επιλογής σε σχέση με τις παραμέτρους αξιολόγησης που εξυπηρετούνταν, εκτιμήθηκε στο 76%. Το ποσοστό θεωρείται υψηλό.
- Για τη ΣΒΑΑ Καλαμάτας, η συνολική συνάφεια των κριτηρίων επιλογής σε σχέση με τις παραμέτρους αξιολόγησης που εξυπηρετούνταν, εκτιμήθηκε στο 91%. Το ποσοστό θεωρείται πολύ υψηλό.

- Για τη ΣΒΑΑ Άργους – Ναυπλίου, η συνολική συνάφεια των κριτηρίων επιλογής σε σχέση με τις παραμέτρους αξιολόγησης που εξυπηρετούνταν, εκτιμήθηκε στο 89%. Το ποσοστό θεωρείται πολύ υψηλό.
- Για την ΟΧΕ Μάνης, η συνολική συνάφεια των κριτηρίων επιλογής σε σχέση με τις παραμέτρους αξιολόγησης που εξυπηρετούνταν, ανέρχεται στο 80%. Το ποσοστό θεωρείται υψηλό.

β) Από την αξιολόγηση της εδαφικής συνοχής (ΕΕ) σε σχέση με τα εργαλεία Χωρικής Ανάπτυξης, προκένυψε ότι η συνολική συνάφεια των χωρικών εργαλείων σε σχέση με τις εδαφικές προτεραιότητες που εξυπηρετούντο, ανέρχεται στο 85%. Το ποσοστό προκύπτει από το μέσο όρο των τιμών των πέντε (5) εδαφικών προτεραιοτήτων και θεωρείται υψηλό.

γ) Από την αξιολόγηση της εδαφικής συνοχής (εθνικών & περιφερειακών σχεδίων) με τα εργαλεία Χωρικής Ανάπτυξης προέκυψε ότι η συνολική συνάφεια των χωρικών χρηματοδοτικών εργαλείων σε σχέση με τα χωροταξικά σχέδια, ανέρχεται στο 35%. Το ποσοστό προκύπτει από το μέσο όρο των τιμών των τεσσάρων (4) σχεδίων (εθνικών και περιφερειακού) και θεωρείται υψηλό.

δ) Ως προς την αποτελεσματικότητα του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις (ΟΧΠ), προέκυψαν τα εξής:

- Η μέχρι κατά την διενέργεια της αξιολόγησης αποτελεσματικότητα υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της **ΣΒΑΑ του Δήμου Καλαμάτας** χαρακτηρίζεται ως σχετικά **ικανοποιητική**, μιας και είχε ενεργοποιηθεί σε Προσκλήσεις το 75,3% των πόρων που είχαν αρχικά εγκριθεί ως εκχώρηση για την εφαρμογή της Στρατηγικής, και το επίπεδο των εντάξεων ανερχόταν στο 76,3% του Π/Υ των προσκλήσεων, κυρίως λόγω της ικανοποιητικής ενεργοποίησης του ΑΠ 3 και της υπερδέσμευσης προϋπολογισμού που δείχνουν οι εντάξεις στην Πρόσκληση ΒΑΑ1. Σημειώνεται, η μη ενεργοποίηση δράσεων που εντάσσονται στο ΑΠ 1. Εντοπίστηκε, όμως, σημαντική υστέρηση στο βαθμό συμβασιοποίησης των έργων και κατ' επέκταση στις κατηγορίες των πληρωμών και της απορρόφησης. Λαμβάνοντας υπόψη την προχωρημένη χρονικά φάση που βρίσκεται το πρόγραμμα και το έτος 2023, ως τελευταίο έτος ορόσημο για την περάτωση του φυσικού αντικειμένου των έργων, είναι αναγκαία η επιτάχυνση των ρυθμών υλοποίησης.
- Η αποτελεσματικότητα υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της **ΣΒΑΑ των Δήμων Άργους- Μυκηνών και Ναυπλιέων**, μέχρι το χρονικό σημείο αναφοράς άντλησης στοιχείων από το ΟΠΣ (22.07.2020) αξιολογείται ως **μη ικανοποιητική**, μιας και είχε ενεργοποιηθεί σε Προσκλήσεις μόλις το 61,8% των πόρων που είχαν αρχικά εγκριθεί ως εκχώρηση για την εφαρμογή της Στρατηγικής, και το επίπεδο των εντάξεων ανερχόταν στο 76,3% σε σχέση με τα ποσά των Προσκλήσεων, κυρίως λόγω της ικανοποιητικής ενεργοποίησης του ΑΠ 3 και της υπερδέσμευσης προϋπολογισμού που

δείχνουν οι εντάξεις στην Πρόσκληση ΒΑΑ5. Στο ίδιο πλαίσιο, τονίζεται ότι η ενεργοποίηση δράσεων αφορά μόνο στον έναν από τους τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας, με συνέπεια να μην αντιμετωπίζεται το σύνολο των καταγεγραμμένων αναγκών της Στρατηγικής, ενώ από το αστικό δίπολο της ΣΒΑΑ, μόνο ο Δήμος Ναυπλιέων εμφανίζεται ως δικαιούχος, με παράλληλη απουσία του Δήμου Αργους-Μυκηνών, στις μέχρι τώρα υλοποιούμενες δράσεις. Στην ίδια κατεύθυνση, διαφαίνονται σημαντικές καθυστερήσεις στο βαθμό συμβασιοποίησης των έργων και κατ' επέκταση στις κατηγορίες των πληρωμών και της απορρόφησης. Συνεπώς, προέκυψε επιτακτικά η ανάγκη επιτάχυνσης των ρυθμών υλοποίησης των Δράσεων, όπως και η ενδεχόμενη ωρίμανση και έκδοση νέων Προσκλήσεων, ώστε να επιτευχθούν οι στρατηγικοί και οικονομικοί στόχοι της χωρικής παρέμβασης.

- Η αποτελεσματικότητα υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της **Στρατηγικής «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»** αξιολογήθηκε ως **αρκετά ικανοποιητική**. Είχαν αξιοποιηθεί το 90,1% του γενικού προϋπολογισμού εκχώρησης προς τη χωρική παρέμβαση (19.000.000€) σε Προσκλήσεις, ενώ το επίπεδο των εντάξεων ανερχόταν στο 64,9% σε δημόσια δαπάνη. Οι κατηγορίες των Νομικών Δεσμεύσεων και Πληρωμών, έδειξαν αξιόλογη εξέλιξη (27,8% και 8,3% αντίστοιχα), η οποία οφειλόταν ωστόσο αποκλειστικά στην ενεργοποίηση των ΑΠ 2Α και 2Β του ΠΕΠ. Ως ιδιαίτερα θετικό στοιχείο αναφέρεται το γεγονός ότι είχε αξιοποιηθεί πληθώρα Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, καλύπτοντας με αυτό τον τρόπο σημαντικό τμήμα των καταγεγραμμένων αναγκών στην ανάλυση της Στρατηγικής. Εντούτοις, με δεδομένη την προχωρημένη χρονικά φάση υλοποίησης του ΠΕΠ, καθίστατο αναγκαία η ενίσχυση των ρυθμών υλοποίησης των δράσεων, ώστε να αυξηθούν τα επίπεδα Νομικών Δεσμεύσεων και Πληρωμών, και να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις στόχευσης, τόσο στην αντιμετώπιση των τοπικών αναγκών, όσο και στην απορρόφηση των πόρων της Στρατηγικής.
- Η αποτελεσματικότητα υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της **ΟΧΕ Μάνης**, μέχρι το χρονικό σημείο αναφοράς άντλησης στοιχείων από το ΟΠΣ (22.07.2020) αξιολογήθηκε ως **μη ικανοποιητική**. Ειδικότερα, μέχρι το χρονικό σημείο αναφοράς άντλησης στοιχείων (ΟΠΣ 22.07.2020), είχαν ενεργοποιηθεί μόλις το 52,4% σε Προσκλήσεις του συνολικού προϋπολογισμού της χωρικής παρέμβασης (12.100.000€), οι οποίες συνδέονταν με τους τρεις από τους πέντε Ειδικούς Στόχους της Στρατηγικής, ενώ το σύνολο των Προσκλήσεων είχαν εκδοθεί πρόσφατα και ως εκ τούτου δεν είχαν ενταχθεί και κατ' επέκταση δεν είχε προκύψει υλοποίηση έργων. Λαμβάνοντας υπόψη την προχωρημένη χρονικά φάση που βρίσκεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου και ότι το έτος 2023 είναι το τελευταίο έτος ορόσημο για την περάτωση των έργων, καθίστατο αναγκαία η επιτάχυνση των ρυθμών ενδεχόμενης ωρίμανσης επιπρόσθετων Δράσεων, για την απορρόφηση των υπόλοιπων πόρων, αλλά

και την εξυπηρέτηση της λογικής παρέμβασης για τους ΑΠ 1 και 2Α του ΠΕΠ.

ε) Ως προς την αποτελεσματικότητα οικονομικού αντικειμένου για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις συγκεντρωτικά, διαπιστώθηκε ότι:

Η χωρική παρέμβαση που είχε καλύτερο βαθμό αποτελεσματικότητας ήταν η Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ 'Αρκαδία 2020', ενώ αυτή με τον μικρότερο βαθμό ήταν η ΟΧΕ Μάνης, με δεδομένο ότι ο σχεδιασμός της και η έγκρισή της υστερεί από τις υπόλοιπες κατά 15 μήνες. Συνολικά, από τα 48.985.000€ που έχουν εικωρηθεί από το ΠΕΠ στις τέσσερις εγκεκριμένες ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις, είχε ενεργοποιηθεί το 72,6%, δηλαδή τα 35.555.000€, αποτελεσματικότητα που αξιολογείται ως ικανοποιητική. Σε επίπεδο εντάξεων ο βαθμός αποτελεσματικότητας ήταν στο 41,0%, δηλαδή είχαν ενταχθεί δράσεις στο ύψος των 20.058.315,03€ του εγκεκριμένου ποσού, επίδοση που αξιολογείται μερικώς ικανοποιητική σε όρους αποτελεσματικότητας. Η κατηγορία των νομικών δεσμεύσεων αντιστοιχούσε στο επίπεδο του 9,7%, ενώ η αποτελεσματικότητα για τις πληρωμές και το ποσοστό απορρόφησης δαπανών στις χωρικές παρεμβάσεις ανερχόταν μόλις στο 2,9%, δεδομένα που χαρακτηρίζονται ως μη ικανοποιητικά σε όρους αποτελεσματικότητας.

4. Συμπεράσματα & Συστάσεις

Τα βασικά συμπεράσματα της αξιολόγησης, ανά θεματικό αντικείμενο (ενότητα) αξιολόγησης, συνοπτικά, ήταν τα εξής:

- Ικανοποιητική κρίνεται η συνολική Στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την Χωρική Ανάπτυξης, τόσο ως προς ολοκληρωμένο χαρακτήρα των ΟΧΠ, σε σχέση με την ενσωμάτωση της εδαφικής διάστασης στις διάφορες πολιτικές, όσο και ως προς τα κριτήρια επιλογής περιοχών παρέμβασης ανά εργαλείο Χωρικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ, ΒΑΑ, ΤΑΠΤοΚ).
- Το σύνολο των αναγκών όλων των εγκεκριμένων Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης παρέμενε επίκαιρο, τόσο σε σχέση με τις προτεραιότητες της εδαφικής συνοχής, όσο και σε σχέση με τα χωροταξικά πλαίσια.
- Οι διαδικασίες διαβούλευσης στον σχεδιασμό των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων, αξιολογούνται ως πολύ ικανοποιητικές σε όλες τις επιμέρους Στρατηγικές, ενώ μόνο δύο από τις τέσσερις εγκεκριμένες Στρατηγικές Χωρικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ Άργους Μυκηνών και Ναυπλιέων, ΤΑΠΤοΚ «Αρκαδία 2020»), προβλέπουν διαδικασίες διαρκούς/δυναμικής διαβούλευσης κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος. Τονίζεται, ωστόσο, ότι για το σύνολο των Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης, δεν διαπιστώθηκε να εμπεριέχονται

πρωτοβουλίες για την προώθηση της εμπλοκής όσο γίνεται περισσότερων κοινωνικών ομάδων κατά την εφαρμογή των Στρατηγικών.

- Ως προς την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των Στρατηγικών, διαπιστώθηκε ότι η χωρική παρέμβαση που είχε καλύτερο βαθμό αποτελεσματικότητας είναι η Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ «Αρκαδία 2020», ενώ αυτή με τον μικρότερο βαθμό είναι η Στρατηγική ΟΧΕ Μάνης (λαμβάνοντας υπ' όψη ότι αυτή εγκρίθηκε 15 μήνες αργότερα από τις υπόλοιπες Στρατηγικές). Συνολικά, η αποτελεσματικότητα στο επίπεδο ενεργοποίησης (προσκλήσεις) των Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική, ενώ ως προς την έναρξη υλοποίησης (εντάξεις) ως μερικώς ικανοποιητική. Αντίθετα, η αποτελεσματικότητα ως προς το επίπεδο υλοποίησης (συμβάσεις, πληρωμές) των Στρατηγικών ΧΑ, χαρακτηρίζεται ως μη ικανοποιητική.

Με βάση τις γενικότερες διαπιστώσεις από την υλοποίηση των Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης προτείνονται/συστήνονται οι ακόλουθες προσεγγίσεις :

- Αποτελεσματικότερη σύνδεση/συνέργεια των ΟΧΠ με το χωρικό σχεδιασμό, τόσο σε τομεακό, όσο και σε περιφερειακό / τοπικό επίπεδο. .
- Έγκαιρος σχεδιασμός των κατευθύνσεων για τις χωρικές στρατηγικές και την έγκρισή τους από την ΕΥΔ.
- Υποστήριξη των ΟΤΑ και τοπικών φορέων για την έγκαιρη ωρίμανση βασικών έργων των χωρικών στρατηγικών.
- Ενίσχυση της συνεχούς διαβούλευσης των χωρικών στρατηγικών κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση.
- Ενδυνάμωση των τοπικών φορέων, προκειμένου να αναλάβουν την αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση των χωρικών στρατηγικών.
- Επισημαίνεται η επιτακτική ανάγκη επιτάχυνσης των ρυθμών εφαρμογής των εν λόγω Στρατηγικών, είτε ως προς την ωρίμανση πρόσθετων Δράσεων, για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απορρόφηση των διατιθέμενων πόρων και την αντιμετώπιση του συνόλου των αναγκών που έχουν τεκμηριωθεί στις επιμέρους χωρικές Στρατηγικές, είτε ως προς την ένταξη και συμβασιοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων τους.

Συντομογραφίες

ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα		ΒΑΑ	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη
ΤΑΠΤοΚ	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων		ΟΧΕ	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις
ΠΑΑ	Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης		ΟΧΠ	Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων
ΕΠΑΛΘ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας		ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα		ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Evaluation of Implementation & Impacts

Evaluation of Integrated Spatial Interventions of the OP "Peloponnisos"

Online link to the full text of the evaluation: <https://www.eydpelop.gr/2014-2020/e-p-peloponnisos-2014-2020/plesio-diachirisis/axiologisi-programmaton/>

Contact details for information about the evaluation: +30 2713 601 349, ktourlouki@mou.gr

[May, 2023]

1. Summary

The entire area of the Peloponnese Region, with the exception of the area of the three Municipal Communities of Tripoli, Corinth and Sparta, falls into areas where Spatial Development Strategies are applied, either within the framework of the OP "Peloponnisos", or within the framework of the Sectoral Operational Programmes PAA and EPALTH of the period 2014-2020.

However, given the different nature and targeting of each distinct Spatial Strategy, as well as taking into account the particularities during the planning and implementation of each Spatial Development "tool", these Strategies do not operate in an overlapping way, but they complement each other, mainly as to their quality characteristics.

With these data, the **objective** of the evaluation was to assess the degree of achievement of the objectives of the integrated spatial strategy of the ROP, through the development framework of the BAA, TAPTOK and OXE interventions outside the BAA.

The **subject** of the evaluation of the Integrated Spatial Interventions (OXP) of the OP "Peloponnisos", includes, on the one hand, the evaluation of the Strategy of the ROP Peloponnese for these interventions, on the other hand, the evaluation of the individual approved Integrated Spatial Development Strategies in terms of their integrated character, the timeliness of the logic of their intervention, the consultation process in their planning and implementation, in their Governance Systems, as well as the effectiveness and efficiency of the interventions. Corresponding proposals and adjustments for Integrated Spatial Interventions (OXPs) in the Region are also included.

Also, the preparation and planning procedures, the ways and conditions for the selection of the BAA, TAPTOK and OXE areas and the implementation of the interventions were evaluated, as well as the added value of the interventions implemented based on an Integrated Spatial Development strategy, in relation to individual corresponding interventions. At the same time, the relevance of the Spatial Development Strategies to the objectives of the Programme was evaluated, as well as the factors responsible for the positive or negative progress of the implementation, in order to take timely appropriate measures for the effectiveness and efficiency of the specific interventions.

Regarding the evaluation **method**, an analysis of output and result indicators of the monitoring system and field surveys were carried out.

2. Context and Planning for Evaluation

The Operational Programme "Peloponnisos" 2014-2020 expresses the main directions of the overall development strategy of the Region, in the context of the objectives of the two Funds that co-finance it (ERDF and ESF), in relation to the resources of the NSRF 2014-2020, which have been allocated to it.

The strategy of the OP "Peloponnisos" focuses on the following four (4) key areas, which commit more than 90% of the ERDF resources and almost 100% of the ESF resources of the OP.

The four main areas on which the OP strategy focuses are the following:

- a) Competitiveness/Entrepreneurship
- b) Combating poverty and social inclusion
- c) Protection and promotion of the man-made and natural environment, in direct connection with tourism
- d) Accessibility/transport infrastructure and services (mainly roads)

2.1 Description

The evaluation aimed to assess the progress of the implementation of the integrated Spatial Development Strategies (OXE/BAA, OXE outside BAA & TAPTOK) within the framework of the Peloponnese OP 2014-2020, until November 2020, in order to assess the degree of achievement and the prospects of the achievement of the objectives of the Integrated Spatial Development of the OP.

In the context of this evaluation, the planning and approval procedures of the strategies were examined, with regard to the participation of the local bodies of each region of the respective strategy, their contribution to the objectives of the ROP, the procedures for activating their implementation, in relation to the time of their approval, as well as the level and course of implementation of the projects/actions of each strategy. At the same time, the factors that contributed to the appearing delays in the implementation of these strategies were investigated, so that the necessary decisions were taken and the appropriate actions were carried out for their effective implementation and completion and to ensure the desired added value of these strategies.

2.2 Evaluation Criteria

- Effectiveness

- Efficiency
- Relevance
- Added value

2.3 Evaluation Questions

The main questions concerning the overall integrated spatial strategy of the Programme were the following:

- How are the BAA, TAPTOK and OXE implementation procedures evaluated, from the selection of the areas to the implementation of the actions?
- To what extent are the objectives of the spatial strategy, as described in the OP, achieved?
- What is the added value of choosing to use Integrated Spatial Development tools, for the specific areas, in relation to the implementation of similar actions outside of Integrated Spatial Development programmes?

The questions related to the individual strategies of Integrated Spatial Development are/were:

- How was the active participation of stakeholders in the preparation of the integrated spatial strategy ensured?
- Which way of implementing the BAA of TAPTOK and the OXEs, especially in relation to the Governance and Management System, was sufficient? Likewise for the strategy body or bodies.
- To what extent are the objectives of the Programme achieved through the implementation of the Spatial Development Strategies?
- How do the indicators of the Action Plans for each Spatial Development tool (OXE/BAA, OXE outside of the BAA and TAPTOK) contribute to the output and result indicators of the Programme?
- Whether the available budget of the action plans was sufficient to implement each strategy?
- Is the integrated nature of the interventions of the Spatial Development Strategies ensured in its entirety during implementation?
- How are potential problems that arose during the planning and implementation of the strategy dealt with?

3. Main Findings

From the analysis of the research data, per evaluation unit, the following findings emerged.

- a) From the evaluation of the integrated character of the spatial interventions of the OP, the following emerged:
  - For the TAPTOK Strategy, the overall relevance of the selection criteria in relation to the evaluation parameters served, was estimated at 76%. The rate is considered high.
  - For Kalamata BAA the overall relevance of the selection criteria in relation to the evaluation parameters served, was estimated at 91%. The rate is considered too high.
  - For the Argos-Nafplio BAA, the overall relevance of the selection criteria, in relation to the evaluation parameters served, was estimated at 89%. The rate is considered too high.
  - For the OXE Mani, the overall relevance of the selection criteria in relation to the evaluation parameters served, amounts to 80%. The rate is considered high.
- b) From the evaluation of territorial cohesion (EU), in relation to the Spatial Development tools, it emerged that the overall relevance of the spatial tools in terms of the territorial priorities they served, amounts to 85%. The percentage results from the average of the values of the five (5) territorial priorities and is considered high.
- c) From the evaluation of the territorial coherence (national & regional plans) with the Spatial Development tools, it emerged that the overall relevance of the spatial tools. in relation to spatial plans, it amounts to 35%. The percentage results from the average of the prices of the four (4) plans (national and regional) and is considered high.
- d) Regarding the effectiveness of the Peloponnese OP 2014-2020, in relation to the Integrated Spatial Interventions (OXEs), the following emerged:
  - Until the evaluation was carried out, the effectiveness of the implementation of the financial object of the Kalamata Municipality's BAA is characterized as relatively satisfactory, since 75.3% of the resources that were initially approved as "assignment" for the implementation of the Strategy, and the level of accessions amounted to 76.3% of the budget of the invitations, mainly due to the satisfactory activation of PA3 and the over-commitment of the budget shown by those included in the BAA1 Invitation. It is noted, the

non-activation of actions that are part of PA1. It was identified, a significant lag in the degree of contract completion of the projects and by extension in the categories of payments and absorption. Taking into account the advanced phase of the Programme and the year 2023, as the last milestone year for eligible costs, it is necessary to accelerate the pace of implementation.

- The effectiveness of the implementation of the financial object of the BAA of the Municipalities of Argos-Mycenae and Nafplio, up to the reference point of data extraction from the MIS (22.07.2020) was evaluated as unsatisfactory, since only 61.8% of the Invitations had been activated of resources initially approved as an "assignment" for the implementation of the Strategy, and the level of accessions amounted to 76.3% in relation to the amounts of the Calls, mainly due to the satisfactory activation of PA3 and the budget over-commitment shown by the accessions in the BAA5 Invitation. In the same context, it is emphasized that the activation of actions concerns only one of the four Priority Axes, with the consequence that not all of the recorded needs of the Strategy are addressed, while from the urban duopoly of the BAA, only the Municipality of Nafplio appears as a beneficiary, with parallel absence of the Municipality of Argos-Mycenae, in the actions implemented so far. In the same direction, significant delays are evident in the degree of contract completion of the projects and by extension in the categories of payments and absorption. Consequently, there was an urgent need to speed up the implementation rates of the Actions, as well as the eventual maturation and issuance of new Invitations, in order to achieve the strategic and financial goals of the spatial intervention.
- The effectiveness of implementing the financial object of the "TAPTOK Arcadia 2020" Strategy was evaluated as quite satisfactory. 90.1% of the general allocation budget for spatial intervention (€19,000,000) had been utilized in Invitations, while the level of inclusions amounted to 64.9% in public expenditure. The categories of Legal Commitments and Payments showed a remarkable development (27.8% and 8.3% respectively), which was however exclusively due to the activation of PA2A and 2B of the ROP. A particularly positive element is the fact that a large number of Investment Priorities had been utilized, thus covering a significant part of the needs recorded in the Strategy analysis. However, given the advanced time phase of the implementation of the ROP, it became necessary to strengthen the rates of implementation of the actions, in order to increase the levels of Legal Commitments and Payments, and to satisfy the targeting requirements, both in dealing with local needs and in the absorption of the Strategy's resources.
- The effectiveness of the implementation of the financial object of the OXE Mani, up to the reference point of data extraction from the MIS (22.07.2020) was evaluated as unsatisfactory. In particular, up to the point of data extraction (OPS 22.07.2020), only 52.4% of the budget had been activated in Invitations of the total budget of the spatial intervention (€12,100,000),

which were connected to three of the five Specific Objectives of the Strategy, while all the Invitations had been recently issued at the time of the evaluation and therefore had not been included and, by extension, no projects had been implemented. Taking into account the advanced phase of the Peloponnese Operational Programme and that the year 2023 is the last year for the completion of the projects, it became necessary to accelerate the rates of possible maturation of additional Actions, to absorb the remaining resources, but also to serve of the logical intervention for PA1 and 2A of the ROP.

e) Regarding the effectiveness of the financial object for the Integrated Spatial Interventions in aggregate, it was found that:

The spatial intervention that had the best degree of effectiveness was the Strategic TAPTOK 'Arcadia 2020', while the one with the lowest degree was the OXE Mani, given that its planning and approval lags behind the others by 15 months. In total, of the €48,985,000 "committed" by the ROP to the four approved Integrated Spatial Interventions, 72.6% had been activated, i.e. €35,555,000, an efficiency that is assessed as satisfactory. At the level of inclusions, the degree of effectiveness was at 41.0%, i.e. actions up to €20,058,315.03 of the approved amount had been included, for the specific strategies, a performance that is assessed as partially satisfactory in terms of effectiveness. The category of legal commitments corresponded to the level of 9.7%, while the effectiveness for payments and the rate of absorption of costs in Territorial Interventions amounted to only 2.9%, data characterized as unsatisfactory, in terms of effectiveness.

4. Conclusions & Recommendations

The main conclusions of the evaluation, per thematic subject (module) of evaluation, in summary, were the following:

- The overall Strategy of the Peloponnese Region for Spatial Development is judged to be satisfactory, both in terms of the integrated character of the EPAs, in relation to the integration of the territorial dimension in the various policies, and in terms of the criteria for selecting intervention areas per Spatial Development tool (OXE, BAA, TAPTOK).
- The totality of the needs of all approved Spatial Development Strategies remained current, both in relation to the priorities of territorial cohesion, and in relation to spatial frameworks.
- The consultation procedures in the planning of Integrated Spatial Interventions are evaluated as very satisfactory in all the individual Strategies, while only two of the four approved Spatial Development

Strategies (BAA Argos Mycenae and Nafplion, TAPTOK "Arcadia 2020"), provide for permanent/dynamic procedures consultation during programme implementation. It is emphasized, however, that for all the Spatial Development Strategies, it was found that no initiatives were included to promote the involvement of as many social groups as possible during the implementation of the Strategies.

- Regarding the effectiveness of the implementation of the Strategies, it was found that the spatial intervention that had the best degree of effectiveness is the TAPTOK "Arcadia 2020" Strategy, while the one with the lowest degree is the OXE Mani Strategy (taking into account that it was approved 15 months later than the rest of the Strategies). Overall, the effectiveness at the level of activation (invitations) of the Spatial Development Strategies is characterized as satisfactory, while in terms of the start of implementation (admissions) as partially satisfactory. On the contrary, the effectiveness in terms of the level of implementation (contracts, payments) of the Spatial Development Strategies is characterized as unsatisfactory.

Based on the general findings from the implementation of the Spatial Development Strategies, the following approaches are proposed/recommended:

- More effective connection/synergy of the OXPs with spatial planning, both at sectoral and regional/local level. .
- Timely planning of the directions for the spatial strategies and their approval by the EYD.
- Support of LRGs and local bodies for the timely maturation of key projects of spatial strategies.
- Strengthening the continuous consultation of spatial strategies during planning and implementation.
- Empowerment of local bodies, in order to undertake the effective administration and management of spatial strategies.
- The urgent need to speed up the implementation rates of these Strategies is highlighted, either in terms of the maturation of additional Actions, for the greatest possible absorption of available resources and addressing all the needs that have been documented in the individual spatial Strategies, or in terms of the inclusion and contract completion of their planned projects.

Abbreviations

ROP	Regional Operational Programme	BAA	Sustainable urban development
TAPTOK	Community-led Local Development	OXE	Integrated Spatial Investments
PAA	Rural Development Programme	OXP	Integrated Spatial Interventions
EPALTH	OP Common Fisheries Policy and of the Integrated Maritime Policy	EYD	Managing Authority
OP	Operational Programme	LRG	Local Regional Goverment
MIS	Monitoring Information System		